

B.V.D.
No. 127456

GEHEIM

Betreft: Berichten uit vakverenigingskringen.

Bijlage

./.

Ik heb de eer Uwer Excellentie hierbij een resumé aan te bieden van beschouwingen betreffende enkele facetten van de algemene toestand in de arbeidswereld, welke mij van de zijde van een vooraanstaande figuur in vakverenigingskringen bereikten.

Ik heb de in deze beschouwingen vervatte visie op actuele problemen van voldoende belang geacht om U daarmee in kennis te stellen, waarbij ik Uw aandacht moge verzoeken voor de omstandigheid, dat deze beschouwingen zijn weergegeven zonder bewerking dezerszijds en zonder toetsing aan gegevens welke uit andere bronnen mochten zijn of nog worden verkregen.

Het Hoofd van de Dienst

66/17
Mr. H.W. Felderhof

Aan Zijne Excellentie
de Vice-Minister-President
Minister zonder Portefeuille
Ministerie van Binnenlandse Zaken
te 's-GRAVENHAGE.

Van gezaghebbende zijde vernamen wij uit vakverenigingskringen het volgende:

ALGEMEEN BEELD.

In totaal genomen is men ver van gerust op de ontwikkeling van de toestand.

Het vertrouwen van de arbeidersbevolking in het regeringsbeleid werd geschetst als afnemend en de spanningen als toenemend.

Het hoofdpunt daarbij is, dat de arbeider het zo voelt dat de sociale gezichtspunten onvoldoende tot uiting komen in het regeringsbeleid, en dat even bedoelde punten vermoedelijk vaak het onderspit delven tegen economische of bewapenings belangen. Een verschuiving in het nationaal inkomen voelt het volk als duidelijk. Ook diegenen onder de arbeiders die volkomen de noodzaak van bewapening inzien, menen dat sociale overwegingen naar hun gevoel te veel op de achtergrond raken.

Het wordt voor de vakbonden met de dag moeilijker het regeringsbeleid te verdedigen.

Bij deze algemene situatie hebben zich kortelings enkele concrete omstandigheden gevoegd, welke in het beeld van heden bijzonder ernstige effecten kunnen te weeg brengen.

Deze zijn naast de algemene toeneming van werkloosheid in het bijzonder het gebeurde bij FORD en POLYNORM, vooral de eerste.

1. Ford

Bij Ford zijn ontslagen gevallen, de ernst daarvan ontstaat door de volgende omstandigheden.

Het is in Amsterdam, toch al een van de delicaatste punten des lands.

De indruk, niet alleen bij de Ford-arbeiders zelve, doch ver daar buiten is dat deze ontslagen een soort wraak zijn van Ford vis à vis het regeringsbeleid van de geplaatste automobiellorder bij D.A.F.

Men schetste het schrikbeeld van werkloosheid, dat door geen niet-arbeider in zijn volle omvang kan worden aangevoeld.

Zolang ontslagen strikt natuurlijk plaats hebben ondergaat men het lijden, zij het morrend. Nu daarbij echter een represaille-element gevoeld wordt, komt de zaak in een geheel ander vlak te liggen.

Een verder verzwarende omstandigheid is, dat de arbeidersmassa het aanvoelt, dat zij in Amsterdam gedupeerd

wordt door bepaalde politieke overwegingen, welke de orders geheel naar het Zuiden deden vloeien.

Men gaf als mening te kennen dat deze aangelegenheid spaak zal lopen, en als een sneeuwbal zal werken.

Als een positieve maatregel werd aangegeven de ontslagaanvraag niet toe te staan en door het G.A.B. voorshands te doen afwijzen.

Men zou een eenvoudig middel bezitten om daartoe te geraken, omdat voor ontslagaanvragen van meer dan 50 arbeiders niet het G.A.B. de zaak behandelen kan, doch het R.A.B.

Door de verhouding G.A.B. Amsterdam en R.A.B. voelde men er zich echter niet van overtuigd, dat deze zaak op de juiste wijze zal worden afgewikkeld.

Men refereerde aan de grote fouten door het G.A.B. gemaakt tijdens de staking Breedband-Hoogovens.

2. Polynorm.

Parallel lopen de ontslagen bij Polynorm.

Dit is een bedrijf dat de arbeider daar nooit goed begrepen heeft. Men heeft het zo gevoeld, dat deze onderneming in stand gehouden werd met het oog op veel verder reikende bedoelingen.

Men voelt ook dat de productie daar nooit bijzonder veel heeft voorgesteld, en dat veelal om een of andere reden men met veel krachten met een lage productie genoege nam.

Nu men voelt dat de omstandigheden daartoe het minst aanleiding geven, en de arbeids-situatie in het algemeen moeilijker wordt, komen ontslagen.

Evenals bij Ford voelt men, dat het hier niet een economische zaak alleen betreft.

Ook ten aanzien van deze aangelegenheid liet men betreffende de ernst een waarschuwend woord horen.

3. de f 8.50 regeling.

De wijze waarop deze zaak geregeld is, acht men belachelijk.

De consumptie-beperving is door de regering ingesteld bij beschikking.

Na verloop van tijd rekende men daarna uit, dat de arbeider door de loonrondes/index-cijfers een bedrag van ca. f 8.50 was te kort gekomen.

Op zichzelf is de geringheid van dit bedrag

gunstig, doch waarom nu de consumptie-beperking bij beschikking op te leggen en de verrekening te doen regelen bij vergunning.

De arbeider heeft dit gevoeld als "geen stijl".

4. DUW-staking.

Men is van mening dat hier de DUW-autoriteiten gefaald hebben in de wijze waarop bepaalde regelingen door hen zijn doorgevoerd.

Dit is al erg genoeg, doch daarna heeft de betrokken Minister door fout op fout te stapelen de zaak nog erger gemaakt en de C.P.N. veel wind in de zeilen gegeven.

Bij de DUW te Mantingerveld en Ovelterveld (Drenthe) bemerkt de DUW-leiding, dat sinds geruime tijd ten onrechte een onjuiste werktijden-regeling bestond.

Men ontdekt dit, waarschuwt plomp verloren tegen het naar huis gaan de arbeiders, dat morgen vroeger vertrokken en later thuis gekomen zal worden (dus verlengde werktijd).

Nu stelt onze bron dat, op basis van de voorschriften de nieuwe werktijd wel juist geweest zal zijn doch dat een dergelijke autoritaire invoering, zonder behoorlijke voorbereiding, zeker in een groep DUW-arbeiders niet anders dan tot misvatting kan leiden.

Meer voorbereiding en geleidelijkheid ware op zijn plaats geweest.

De C.P.N./E.V.C., die naar vermoed wordt, bepaalde krachten permanent in de DUW houdt voor agitatie, nam de situatie prompt in de hand, en staking volgde.

Dit is uiteraard fout van betrokkenen, maar psychologisch verklaarbaar, en de DUW-autoriteiten hebben zich tegenover de C.P.N. verdienstelijk gemaakt.

Daarna volgde een beslissing, dat een ieder weer aan het werk kan gaan als hij een individuele verklaring tekent, waarin hij spijt betoont over de aangenomen houding.

Onze bron vraagt zich af, of dit een maatregel is, gericht op kalmering van de gemoederen.

Terwijl dit alles zich afspeelde en de staking "fout" was, en de C.P.N. de leiding in handen had, vraagt deze leiding audientie bij de betrokken Minister en deze wordt toegestaan, z.i. een fout van de Minister

Bij de audientie was aanwezig het communistisch Tweede Kamerlid HAKEN.

Zoals van dergelijke heren te verwachten is, gaf men in De Waarheid een mis-interpretatie van het besprokene.

De Minister reageerde daarop door in correspondentie te treden met de Heer HAKEN, welke brief enkele dagen geleden in het Vrije Volk werd gepubliceerd.

Met dit soort heren correspondentie voeren in de geschetste omstandigheden acht onze bron nog fouter.

Men wenste, dat de DUW-autoriteiten en de Regering zouden uitscheiden met de C.P.N. voortdurend zulke prachtkansen voor actie en agitatie te geven.

DIVERSEN.

Het volgend globale beeld werd geschetst van de toestand van het gemiddelde arbeidersgezin.

Door elkaar voor de stadsarbeider mag men rekenen dat deze f 50.- à f 55.- per week thuisbrengt.

Het gemiddelde gezin voor de stadsarbeider ware te rekenen op man, vrouw en van 2 tot 4 kinderen.

De voedingskosten van een schoolgaand kind zijn f 9.- à f 10.- per week. Dit is redelijke voeding zonder enige luxe. Daarbij is tweemaal in de week een klein stukje vlees

Deze gegevens zijn bij herhaalde enquête steeds weer ongeveer hetzelfde gebleken.

Aan de hand daarvan behoeft men niet meer te rekenen om te begrijpen welke zorgen huishuur, kledingkosten enz. verwekken.

Meermalen ontmoet men personen, die dit siapel beeld willen weerleggen door te wijzen op het snoepgebruik, op de banketbakkers-winkels op Zaterdag enz.

Deze vorm van weerlegging achtte bron hoogst onjuist en verwarrend.

Het arbeidersleven kent drie phases:

- a. Het jonge gezin met jonge kinderen - zorgen en armoede.
- b. Het midden-oude gezin met verdienende kinderen - plotselinge verruiming van inkomsten, goed bestaan, en door onwennigheid onjuiste besteding.
Dit zijn de gezinnen, die de banketbakker bezoeken, en waar men Zaterdagavonds paling kan aantreffen.
Zij vormen niet het grootste deel van de arbeidersbevolking, en kunnen niet als maatstaf voor de massa gelden.
- c. Het oude gezin, de kinderen zijn uit huis - beperkte omstandigheden en zorg met het oog op de oude dag.

De bedoeling van bron was niet een emotionele of dramatische schets te geven van het arbeidersleven, doch om te doen uitkomen dat men deze achtergrond moet zien, wil men de kansen op succes van C.P.N.-activiteiten taxeren.

C.P.N.-ACTIE.

De poging van de C.P.N. om de Uniebondsarbeiders te vervreemden van hun bestuurders zag zegsman persoonlijk niet met gerustheid tegemoet, onder toevoeging echter dat er anderen zijn die menen dat het gevaar daarvoor wel meevalt.

16 Januari 1952.